

Metodický materiál odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra

K obecně závazné vyhlášce o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

---

1. Poplatník

Podle ustanovení § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích je poplatníkem:

- a) fyzická osoba,
  - 1. která má v obci trvalý pobyt,
  - 2. které byl podle zákona upravujícího pobyt cizinců na území České republiky povolen trvalý pobyt nebo přechodný pobyt na dobu delší než 90 dnů,
  - 3. která podle zákona upravujícího pobyt cizinců na území České republiky pobývá na území České republiky přechodně po dobu delší 3 měsíců,
  - 4. které byla udělena mezinárodní ochrana podle zákona upravujícího azyl nebo dočasná ochrana podle zákona upravujícího dočasnou ochranu cizinců,
- b) fyzická osoba, která má ve vlastnictví stavbu určenou k individuální rekreaci, byt nebo rodinný dům, ve kterých není hlášena k pobytu žádná fyzická osoba.

Zákon o místních poplatcích tedy rozlišuje dvě skupiny poplatníků. U první skupiny poplatníků je existence poplatkové povinnosti vázána na pobyt v obci, u druhé na vlastnictví nemovitosti na území obce.

Obce pro účely správy místních poplatků dle ustanovení § 16 zákona o místních poplatcích využívají základní registr obyvatel, informační systém evidence obyvatel a informační systém cizinců. V těchto evidencích jsou dohledatelné všechny čtyři podskupiny poplatníků uvedené pod písm. a) ustanovení § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích. V informačním systému evidence obyvatel jsou vedeny údaje o občanech České republiky a tzv. vazebních osobách (tj. cizincích, kteří jsou matkou, otcem, popřípadě jiným zákonným zástupcem, manželem, registrovaným partnerem nebo dítětem občana České republiky). V informačním systému cizinců, jsou pak vedeny údaje o cizincích. Z těchto evidencí jsou obce oprávněny využívat údaje v rozsahu stanoveném v ustanovení § 16 zákona o místních poplatcích.

Zjednodušeně lze říci, že ustanovení § 10b odst. 1 písm. a):

- bod 1. zahrnuje: fyzické osoby s trvalým pobytem (jedná se o občany České republiky),
- bod 2. zahrnuje: cizince (občany třetích zemí) s povoleným trvalým pobytem,
cizince s dlouhodobým vízem,
cizince s povolením k dlouhodobému pobytu,
cizince s povolením k přechodnému pobytu (jde-li o rodinné příslušníky osob uvedených v bodě 3),
- bod 3. zahrnuje: občany zemí Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska,
- bod 4 zahrnuje: cizince s udělenou mezinárodní ochranou nebo dočasnou ochranou (v současné době se fakticky jedná pouze o cizince s uděleným azylem nebo doplňkovou ochranou – institut dočasné ochrany nebyl dosud použit).

Pokud obec při zavedení tohoto poplatku obecně závaznou vyhláškou do jejího obsahu přejímá ustanovení o vymezení poplatníka (ustanovení § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích), je povinna toto ustanovení převzít v celém jeho rozsahu. V případě, že má obec zájem určitou skupinu poplatníků osvobodit, doporučuje metodika toto osvobození provést formou výslovného osvobození, nikoliv úpravou (zúžením zákonného zmocnění či vynecháním některé ze skupiny nebo podskupiny zákonem vymezeného okruhu poplatníků) zákonného vymezení okruhu poplatníků přejímaného ze zákona o místních poplatcích. Při využití institutu osvobození nebo úlevy od poplatku je nezbytné, aby obec respektovala ústavní princip zákazu diskriminace (blíže bod 3. Osvobození a úlevy od poplatku).

2. Sazba poplatku a rozúčtování nákladů obce na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu

Sazba poplatku je dvousložková a tvoří ji:

- dle ustanovení § 10b odst. 5 písm. a) zákona o místních poplatcích částka se stanovenou horní hranicí 250,- Kč za osobu a kalendářní rok. Výši této částky stanoví obec libovolně dle svého uvážení, aniž by ji v obecně závazné vyhlášce zdůvodňovala.

- dle ustanovení § 10b odst. 5 písm. b) zákona o místních poplatcích částka, kterou zastupitelstvo obce stanoví ve výši naposledy známých (v době schvalování obecně závazné vyhlášky) nákladů obce na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu za „*předchozí kalendářní rok*“ (viz dále) rozpočítaných na všechny poplatníky. Obec musí v obecně závazné vyhlášce u této částky provést rozúčtování nákladů na každou osobu poplatníka. Při tomto rozúčtování přitom obec vychází z aktuálních údajů o počtu poplatníků, tedy z počtu poplatníků, který je obci znám v době přípravy obecně závazné vyhlášky. Rozúčtování je možno uvést přímo u příslušného článku nebo samostatně v příloze, která je nedílnou součástí obecně závazné vyhlášky. Výše této složky poplatku nesmí přesáhnout zákonem stanovený limit 750,- Kč za osobu a kalendářní rok.

Vzhledem k proměnlivosti nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu je obvykle nezbytné každoročně druhou složku poplatku upravit změnou (novelizací) nebo vydáním zcela nové obecně závazné vyhlášky. Pokud však samozřejmě sazba poplatku již dosahuje povolené maximální výše, resp. rozúčtování nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu na osobu se oproti předchozímu roku nemění, obecně závaznou vyhlášku není nutno a ani nelze za účelem navýšení této složky sazby poplatku měnit. Rozúčtování nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu na osobu však musí obec provádět každoročně a i v případech, kdy se výše poplatku nemění a obecně závaznou vyhlášku není třeba novelizovat, musí být schopna rozúčtování nákladů na příslušný kalendářní rok doložit.

Druhá složka poplatku by měla motivovat poplatníky, aby více třídili komunální odpad, neboť čím více poplatníci odpad třídí, tím menší je objem vyprodukovaného netříděného komunálního odpadu a náklady obce na jeho sběr a svoz jsou tedy nižší. Pokud chce obec poplatníkům tuto druhou složku poplatku snížit, doporučuje metodika provést tak jen formou úlev stanovených v samostatném článku obecně závazné vyhlášky.

Je třeba zdůraznit, že obec je při stanovení částky dle ustanovení § 10b odst. 5 písm. b) zákona o místních poplatcích povinna rozpočítat náklady na všechny zákonem vymezené poplatníky. Skutečnost, že obec některé skupiny od poplatků osvobodí nebo jim stanoví úlevy, nemá za následek, že by se tyto skupiny poplatníků

do rozúčtování nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu na osobu nezapočítávaly.

Netříděným komunálním odpadem se rozumí odpad, který zbude po vytrídění obcí (obecně závaznou vyhláškou vydanou na základě ustanovení § 17 odst. 2 zákona o odpadech) stanovených složek komunálního odpadu, tedy směsný komunální odpad.

Jak je již uvedeno výše, obec stanovuje druhou část místního poplatku za provoz systému nakládání s komunálním odpadem na základě nákladů obce na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu za „předchozí kalendářní rok“. Pokud se například obec rozhodne v průběhu roku 2017 vydat obecně závaznou vyhlášku, kterou stanoví místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů na kalendářní rok 2018 s účinností od 1. ledna 2018, lze za „předchozí kalendářní rok“ považovat rok 2017 jen v případě, že obci jsou již známy definitivní náklady na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu vzniklé v tomto roce. Jelikož řadě obcí v době vydávání obecně závazné vyhlášky známy ještě nejsou tyto náklady, nezbyvá obci než vycházet z posledních známých nákladů vzniklých v nejbližše předcházejícím roce, kterým bude rok 2016.

3. Osvobození a úlevy od poplatku

Dle ustanovení § 10b odst. 3 zákona o místních poplatcích je od místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů osvobozena fyzická osoba dle § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích (poplatník z titulu pobytu v obci), která je:

- umístěna do dětského domova pro děti do 3 let věku, školského zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo školského zařízení pro preventivně výchovnou péči na základě rozhodnutí soudu nebo smlouvy,
- umístěna do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu, na žádost obecního úřadu obce s rozšířenou působností, zákonného zástupce dítěte nebo nezletilého nebo
- umístěna v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory, domově se zvláštním režimem nebo chráněném bydlení.

Obce dále mohou v obecně závazné vyhlášce využít institutu úlevy nebo osvobození od poplatku. V obci se totiž mohou nacházet různé skupiny poplatníků, jejichž rozdílné podmínky a potřeby v rámci obce má obec možnost tímto způsobem zohlednit. Pokud tedy obec chce dosáhnout rozdílné výše výsledné sazby poplatku pro některé skupiny poplatníků (např. ze sociálních důvodů), lze tak učinit zejména využitím úlev nebo osvobození.

Rozhodne-li se obec některé skupiny fyzických osob od místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů osvobodit, musí tak činit nediskriminačním způsobem. Tomuto požadavku dle našeho názoru odpovídá např. osvobození osob, které jsou sice v obci hlášeny k pobytu, nicméně dlouhodobě žijí mimo její území a žádný odpad tak fakticky neprodukují.

Osvobození a úlevy musí být v obecně závazné vyhlášce vymezeny jasně, přesně a způsob prokazování nároku na osvobození nebo úlevu by neměl být omezován a nesmí být diskriminační. V případě, že se obec rozhodne poskytnout úlevu či osvobození celé jedné zákonem vymezené skupině poplatníků (poplatníci s pobytem v obci anebo vlastníci celoročně neobydlených nemovitostí), musí mít k takovému postupu legitimní a akceptovatelné důvody, které musí být v případě potřeby schopna doložit. Za takový důvod však nelze považovat pouhou skutečnost, že daná skupina poplatníků má v obci „pobyt“. V této souvislosti upozorňujeme, že dle názoru Kanceláře veřejného ochránce práv jsou obecně závazné vyhlášky, stanovující osvobození či úlevu pouze jedné skupině poplatníků, nezákonné.

Ve lhůtě stanovené obecně závaznou vyhláškou je poplatník povinen splnit ohlašovací povinnost, tj. ohlásit správci poplatku údaje vymezené ustanovením § 14a odst. 1 zákona o místních poplatcích. Nesplnění ohlašovací povinnosti může správce poplatku vynutit uložením pořádkové pokuty podle ustanovení § 247 daňového řádu. Smyslem tohoto institutu, který je považován za donucovací prostředek, je naplnění zásady součinnosti daňového subjektu se správcem poplatku. Pořádková pokuta není tedy sankcí za nesplnění povinnosti nepeněžitě povahy.

Změnu údajů uvedených v ohlášení je poplatník povinen dle ustanovení § 14a odst. 3 zákona o místních poplatcích oznámit správci poplatku do 15 dnů ode dne,

kdy nastala. Jedná se o lhůtu stanovenou zákonem, obec musí tuto zákonnou lhůtu v obecně závazné vyhlášce respektovat, není oprávněna ji stanovit jinak.

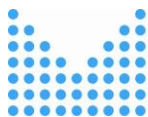
Zákon o místních poplatcích v novém ustanovení § 14a odst. 4 stanoví zánik nároku na osvobození nebo úlevu, jestliže poplatník neohlásí údaj rozhodný pro své osvobození nebo úlevu ve lhůtě stanovené zákonem o místních poplatcích nebo v obecně závazné vyhlášce. Osvobození nebo úleva stanovená obecně závaznou vyhláškou obce jsou právně postaveny na roveň osvobození nebo úlevy stanovené zákonem. Ustanovení § 14a odst. 4 zákona o místních poplatcích je nutno aplikovat na osvobození nebo úlevu od poplatku bez rozdílu, zda jde o osvobození nebo úlevu ze zákona či podle obecně závazné vyhlášky.

V případě neohlášení vzniku nároku na osvobození nebo úlevu ve lhůtě bude poplatník povinen zaplatit poplatek za příslušné poplatkové období v plné výši. Správce poplatku bude v takovém případě postupovat podle ustanovení § 11 zákona o místních poplatcích a poplatek vyměří. V tomto případě není správce poplatku oprávněn uložit pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžitě povahy.

V případě poplatku, který má jako poplatkové období stanoven kalendářní rok (tj. i poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů) zanikne nárok na osvobození vždy pro příslušné poplatkové období nebo období, za které se osvobození podle zákona nebo obecně závazné vyhlášky posuzuje.

4. Ohlašovací povinnost

Dle ustanovení § 14 odst. 2 zákona o místních poplatcích je obec oprávněna v obecně závazné vyhlášce stanovit ohlašovací povinnost a lhůty pro její plnění. Rozsah údajů, které poplatník v ohlášení uvádí, je pak uveden v ustanovení § 14a odst. 1 a 2. Při nesplnění této (ohlašovací) povinnosti nepeněžitě povahy lze využít ust. § 247 odst. 2 daňového řádu, dle kterého může správce poplatku uložit pořádkovou pokutu až do výše 500 000 Kč. Pokutu podle tohoto ustanovení lze však uložit pouze do doby, než správce poplatek vyměří platebním výměrem nebo hromadným předpisným seznamem na základě použití pomůcek. Jinými slovy, pořádkovou pokutu nelze použít jako sankci (trest), ale jako prostředek k získání součinnosti plátce pro správné stanovení výše poplatku. Možnost uložit pokutu se v souvislosti s § 14a odst. 4 zákona o místních poplatcích nevztahuje na ohlašování

údajů rozhodných pro poskytnutí osvobození či úlevy od poplatku (viz výše bod 3.). Změnu údajů uvedených v ohlášení je poplatník povinen dle ustanovení § 14a odst. 3 zákona o místních poplatcích oznámit do 15 dnů ode dne, kdy nastala. Jelikož se jedná o lhůtu stanovenou zákonem, musí obec tuto zákonnou lhůtu v obecně závazné vyhlášce respektovat.

Podle § 16 zákona o místních poplatcích obecní a krajské úřady využívají pro účely řízení o místních poplatcích referenční údaje ze základního registru obyvatel, údaje z informačního systému evidence obyvatel a údaje z informačního systému cizinců. Protože se jedná o údaje (včetně referenčních údajů) využívané až v rámci příslušných řízení, je přípustné, aby obecně závazná vyhláška požadovala jejich uvedení v rámci ohlašovací povinnosti dle ustanovení § 14a zákona o místních poplatcích, je-li to pro účely místního poplatku nezbytné. Obsah ohlášení poplatníka či plátce dle ustanovení § 14a zákona o místních poplatcích tak zůstává zachován.

5. Splatnost poplatku

Ustanovení § 14 zákona o místních poplatcích umožňuje obci v obecně závazné vyhlášce stanovit také splatnost poplatku. S ohledem na praxi metodika obci doporučuje, aby v obecně závazné vyhlášce stanovila zvláštní lhůty splatnosti poplatku v případě cizinců. Splatnost poplatku lze v takovém případě stanovit například „do 15 dnů od uplynutí lhůty pro splnění ohlašovací povinnosti“.

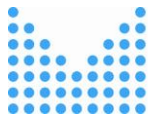
6. Poplatkové období

Poplatkovým obdobím je kalendářní rok. Obec by proto měla stanovit poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů vždy na celý kalendářní rok s účinností od 1. ledna až do posledního dne příslušného kalendářního roku, aniž by výši tohoto poplatku v průběhu roku měnila. Obcím se proto doporučuje, aby obecně závazné vyhlášky stanovující tento poplatek vydávaly v dostatečném předstihu tak, aby nabýly účinnosti právě ke dni 1. ledna příslušného kalendářního roku.

7. Placení poplatku v případě změny v průběhu kalendářního roku

V případě změny místa pobytu, změny vlastnictví stavby určené k individuální rekreaci, bytu nebo rodinného domu v průběhu kalendářního roku, se poplatek platí v poměrné výši, která odpovídá počtu kalendářních měsíců pobytu nebo vlastnictví

v příslušném kalendářním roce. Dojde-li ke změně v průběhu kalendářního měsíce, je pro stanovení počtu měsíců rozhodný stav k poslednímu dni tohoto měsíce.

8. Placení poplatku za více osob

Za fyzické osoby tvořící domácnost může poplatek platit jedna osoba. Za fyzické osoby žijící v rodinném nebo bytovém domě může poplatek platit vlastník nebo správce. Osoby, které platí poplatek za více fyzických osob, jsou povinny obecnímu úřadu oznámit jméno, popřípadě jména, příjmení a data narození osob, za které poplatek platí. Je třeba zdůraznit, že osoba, která platí poplatek za více fyzických osob, není z titulu svého postavení plátcem a z tohoto důvodu jí obec nemůže uložit žádné jiné povinnosti. Nelze jí např. uložit ohlašovací povinnost, povinnost zaplatit poplatek apod.

9. Odpovědnost za zaplacení poplatku nezletilých osob

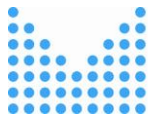
Vznikne-li poplatníkovi, který je ke dni splatnosti nezletilý a nenabyl plné svéprávnosti nebo který je ke dni splatnosti omezen ve svéprávnosti a byl mu jmenován opatrovník spravující jeho jmění, nedoplatek na poplatek, přechází poplatková povinnost tohoto poplatníka na zákonného zástupce nebo opatrovníka, přičemž zákonný zástupce nebo opatrovník mají stejné procesní postavení jako poplatník. V takovém případě vyměří obecní úřad poplatek zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi poplatníka. Je-li zákonných zástupců nebo opatrovníků více, jsou povinni plnit poplatkovou povinnost společně a nerozdílně.

10. Možnost prominutí poplatku

Na základě ustanovení § 16a zákona o místních poplatcích může obecní úřad na žádost poplatníka z důvodu odstranění tvrdosti právního předpisu zcela nebo částečně prominout poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů nebo jeho příslušenství, lze-li to s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit.

Obdobně může obecní úřad z moci úřední poplatek nebo jeho příslušenství zcela nebo částečně prominout při mimořádných, zejména živelných událostech, a to všem poplatníkům, jichž se důvod prominutí týká, dle ustanovení § 16b zákona o místních poplatcích. Rozhodnutí o prominutí se vyvěsí na úřední desce obecního úřadu a současně zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup. Tato možnost

prominutí se týká všech místních poplatků, nikoliv pouze místního poplatku za svoz komunálního odpadu.

-
- tento materiál popisuje právní stav k 1. lednu 2018;
  - právní názor uvedený v tomto materiálu není právně závazný, neboť k závazným výkladům je oprávněn pouze soud
-

Ministerstvo vnitra je v rámci své působnosti příslušné k posuzování zákonnosti obecně závazné vyhlášky.

K otázkám výkladu zákona o místních poplatcích a výkladu daňového řádu je příslušné Ministerstvo financí.

Aktualizováno k datu: 1. listopadu 2017

Zpracoval: odbor veřejné správy, dozoru a kontroly